

Č. 5749.

Učitelstvo: Nárok na odbytné podle § 3 zák. z 24. července 1919 č. 455 Sb. je mimo jiné podmíněn tím, že se učitelka vzdala z důvodu provdání dobrovolně činné služby.

(Nález ze dne 8. června 1926 č. 12.071.)

Prejudikatura: Boh. 2844 adm. a j.

Věc: Anna Š. v K. proti ministerstvu školství a národní osvěty o odbytné.

Výrok: Stížnost se zamítá jako bezdůvodná.

Důvody: St-l, bývalá zatímní učitelka ženských ručních prací, domáhala se podáním z 20. prosince 1925 o ošv-u v K., aby jí povoleno bylo odbytné podle § 3 zák. ze 24. července 1919 č. 455 Sb. a uvedla, že se provdala dne 17. srpna 1920 za řídícího učitele Jana Š. Poněvadž působila s připočtením vál. pololetí 12½ roků a zařazena byla od 1. dubna 1920 do IX. hodn. třídy 1. stupně platového, žádala odbytné ve výši 1 a půl ročního platu. Zsr slyševši zv mor., žádosti této rozhodnutím z 27. února 1924 nevyhověla, poněvadž se žadatelka nevzdala služby školské z důvodů provdání, nýbrž vyvázána byla ze služby školní, ježto nepřijala služebního místa, na které byla přikázána. Odvolání z výroku tohoto podané zamítlo min. škol. rozhodnutím ze 31. prosince 1924, jako neodůvodněné, ježto v daném případě nejedná se o vzdání se a sproštění služby následkem provdání ve smyslu § 3 zák. č. 455/1919, jež by podle cit. předpisu odůvodňovalo nárok na odbytné, ana st-lka byla propuštěna ze školní služby jako přespočetná výměrem ošv-u z 22. srpna 1922, který nabytí moci práva tím, že proti němu nebyl podán v zákonné lhůtě opravný prostředek.

O stížnosti uvažoval nss takto:

Zákon z 24. července 1919 č. 455 Sb. ustanovil v §§ 1 a 3, že učitelky veř. škol obecných a občanských mohou po skončené počáteční službě vstoupiti do stavu manželského a nepozbývají práva setrvati ve službě školní, jakož i že v z d á - l i se při tom učitelka d o b r o v o l n ě místa, bude jí vyměřeno odbytné podle služebních let a posledního platu a to: do 5 let od zkoušky učitelské způsobilosti poloviční, od 5—10 let celoroční, od 10—15 let jeden a půlroční a od 15 let dvouroční plat vpočítatelný do výslužného. Jak již bylo vysloveno v nál. Boh. 2844 adm., zavedla ustanovení tato do dosavadního právního řádu novou právní zásadu toho obsahu, že mohou i provdané učitelky setrvati na dále ve svém služ. postavení, že však obdrží, v y s t o u p í - l i v důsledku sňatku d o b r o v o l n ě z tohoto svého postavení, odbytné jako jakousi náhradu za zaopatřovací požitky, kterých by se jinak dočkaly. Váže tedy zákon právní nárok provdané učitelky na odbytné mezi jiným též na to, aby se učitelka ta vzdala d o b r o v o l n ě, t. j., z vlastního podnětu (sua sponte) služebního místa svého v době, kdy jest ještě v činné službě učitelské a rozvázala tak ze své vůle služební svůj poměr ke školské správě. Musí proto podnět k rozvázání (zrušení) služ. poměru toho vycházeti od dotčené osoby učitelské ještě za t r v á n í činné služby její a musí učitelka ta projevem své vůle, odnášejícím se k vystoupení ze

služby školské, dáti vůči orgánům školské správy na jevo, že se vzdává v důsledku svého provdání své služby učitelské a že nechce — ačkoli zákon takový účinek právní na skutečnost tu nevíže — dále setrvati ve službách školských a plniti povinnosti spojené s úřadem učitelským.

V sporném případě odepřel žal. úřad přiznati st-lce v pořadu stolic odbytné po rozumu § 3 zák. č. 455/1919 v podstatě z toho důvodu, že byla st-lka pravoplatně ze služby školské propuštěna dříve než žádala o odbytné z titulu provdání a že proto neběží o vzdání se služby důsledkem provdání. Bylo proto zkoumati v rámci stížnosti, zdali jest tento závěr žal. úřadu po stránce skutkové dostatečně podepřen spisy a po stránce právní ve shodě se zákonem.

V tom směru jde ze spisů správních na jevo a je ostatně i stížností nepopřeno, že byla st-lka jako zatímní učitelka žen. ruč. prací vyvázána (propuštěna) ze školní služby výměrem ošv-u z 22. srpna 1922 dne 31. srpna 1922 a že jí byl výměr ten doručen do vlastních rukou dne 30. srpna 1922. Výrok tento nebyl vzat st-lkou v odpor a vytvořil tak pro ni jako opatření, učiněné úřadem k tomu ze zákona povolaným (§ 21 zák. z 24. ledna 1870 č. 18. z. z. ve znění zák. z 26. září 1884 č. 77 z. z. mor. a § 25 odst. 2, bod 7 zák. z 12. ledna 1870 č. 3 z. z. mor., resp. § 1 zák. z 3. června 1906 č. 47 z. z. mor.) určitý právní stav, jehož významným obsahem jest skutečnost, že st-lka přestala býti z v ů l e š k o l s k é s p r á v y zatímní učitelkou žen. ruč. prací a pozbyla tím úřadu učitelského. Na tom nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že nebyl opatřen zmíněný výměr ošv-u poučením o opravných prostředcích, jak se mylně domnívá stížnost. Neplatí předpisy zák. z 12. května 1896 č. 101 ř. z. pro řízení opravné před úřady, zřízenými pro dozor ke školám a nemají proto úřady ty povinnosti, aby opatřovaly svá rozhodnutí neb opatření poučením o opravných prostředcích (srov. nál. Boh. 1244 a 1994 adm. atd.). Je-li tomu tak, pak se mohl žal. úřad právem dovolati na podporu svého stanoviska o tom, že byla st-lka pravoplatně ze školské služby propuštěna, shora uvedeného výroku ošv-u.

Než stížnost nemůže míti úspěchu ani pokud se pokouší podřaditi skutkovou podstatu sporu pod předpis § 3 zák., č. 455/1919 a vyvoditi z takto vyličené situace právní nárok st-lčin na odbytné.

Jak již bylo nahoře vyloženo, váže zákon právní nárok provdané učitelky na odbytné mezi jiným též na předpoklad, že se dotčená osoba učitelská sama vzdala své činné služby učitelské v důsledku provdání a předpokládá tedy, že rozvázání služ. poměru učitelského nastalo na návrh a z vůle zmíněné osoby učitelské.

V daném případě byla však st-lka pravoplatně ze služeb školských propuštěna dne 31. srpna 1922 a nemohla se proto úřadu učitelského vzdáti teprve podáním ze dne 20. prosince 1923, jež tvořilo skutkový základ pro rozhodování úřadů školských o odbytném po rozumu § 3 shora cit. zák. Potom arcit' právem vyslovil žal. úřad, že neběží o vzdání se a sprostění služby důsledkem provdání ve smyslu § 3 cit. zák. a miji se cíle všechny vývody stížnosti, které opírají nárok st-lčin na odbytné o uvedený předpis zákona.